

PLATFORM
ALIMENTATIEFONDS

Alimentatievorderingen

Kleine gebruikersgids voor iedereen

Voor de volledige toepassing van de wet van 21 februari 2003

MAART 2004

Lijst van ledenorganisaties op 31 maart 2004

- Action Chrétienne Rurale des Femmes (ACRF)
Rue Jaumain, 15 - 5330 - Assesse
Tél : 083/65.51.92 e.mail : acrf@skynet.be
- Centre Féminin d'Education Permanente (CFEP)
Rue du Méridien, 10 - 1210 - Bruxelles
Tél : 02/229.38.52 e mail : cfep@amazone.be
- Collectif Solidarité Contre l'Exclusion (CSCE)
Rue Philomène, 43 – 1030 – Schaerbeek
Tél/fax : 02/218.09.90 – e.mail : info@asbl-csce.be
- Conseil des Femmes Francophones de Belgique (CFFB)
Rue du Méridien, 10 - 1210 - Bruxelles
Tél : 02/229.38.40 e.mail : cffb@amazone.be
- Comité de Liaison des Femmes (CLF)
Rue du Méridien, 10 - 1210 - Bruxelles
Tél : 02/229.38.46 Fax : 02/229.38.48
e.mail : universitedesfemmes@tiscali.be
- Entraide et Fraternité/Vivre ensemble
Rue du Gouvernement Provisoire, 32 – 1000 – Bruxelles
Tél : 02/227.66.80 e.mail : entraide@entraide.be
- Equipes d'Entraide
Chaussée de Wavre, 216 - 1050 - Bruxelles
Tél : 02/649.06.45 e.mail : equip.es.dentraide@tiscali.be
- Femmes Prévoyantes Socialistes (FPS)
Place St Jean, 1/2 - 1000 - Bruxelles
Tél : 02/515.04.01 e.mail : francoise.claude@mutsoc.be
www.mutsoc.be/fps
- Infor-Veuveage
Rue de la Prévoyance, 58 – 1000 - Bruxelles
Tél : 02/513.17.01 – e.mail : veuveageasbl@hotmail.com
- La Ligue des Familles
Rue du Trône, 127 - 1050 - Bruxelles
Tél : 02/507.72.71 e.mail : d.reunis@liguedesfamilles.be
www.liguedesfamilles.be
- Marche Mondiale des Femmes (MMF)
Rue du Méridien, 10 - 1210 - Bruxelles
Tél : 02/229.38.28 - e.mail : marche@amazone.be
www.marchemondialesdesfemmes.be
- Nederlandstalige Vrouwenraad (N.V.R)
Middaglijnstraat, 10 – 1210 - Brussel
Tel : 02/229.38.15 e.mail : nvr.hmoestermans@amazone.be
www.vrouwenraad.be

- Réseau Flora
Rue Bovy, 7 - 4000 - Liège
Tél : 04/253.24.25 e.mail : marierose@florainfo.be
www.florainfo.be

- ASBL Retravailler - Liège
Rue des Champs, 75 - 4020 - Liège
Tél : 04/341.24.24 e.mail : retravailler.asbl@skynet.be

- Vie Féminine (VF)
Rue de la Poste, 111 - 1030 - Bruxelles
Tél : 02/227.13.00 - e.mail : vie.feminine@skynet.be

- Vrouwen Overleg Komitee (VOK)
Middaglijnstraat, 10 – 1210 - Brussel
Tel : 02/229.38.15 - e.mail : vok@amazone.be

- Wereldvrouwenmars
Middaglijnstraat, 10 – 1210 - Brussel
Tel : 02/229.38.28 – e.mail : wereldvrouwenmars@amazone.be
www.wereldvrouwenmars.be

Inleiding

We geven niet op!

De wet van 21 februari 2003 voorziet de oprichting van een dienst voor alimentatievorderingen binnen de Federale Overheidsdienst (FOD) van Financiën. De uitvoering ervan werd in december 2003 op de helling gezet door de programmawet. De enige opdracht van de dienst die daarbij behouden blijft is het innen van de niet-betaalde alimentatiegelden, en dit bovendien slechts vanaf 1 juni 2004 (vlak voor de gewestelijke en Europese verkiezingen). De voorschotten op niet-betaalde alimentatiegelden blijven daarentegen een taak van de OCMW's: ze worden gekoppeld aan een inkomensplafond en hebben alleen betrekking op de kinderen, waardoor ze hun universeel karakter verliezen.

De verenigingen die toegetreden zijn tot dit platform willen zich niet gewonnen geven. Wij eisen de volledige toepassing van de wet van 21 februari 2003.

Wij willen de politieke mandatarissen hierover met kennis van zaken aanspreken!

Dit dossier is bedoeld als een instrument voor de leden van onze organisaties en voor iedereen die rond deze kwestie een actie wil ondernemen. Het is een hulp om met kennis van zaken de kandidaten voor de gewestelijke en Europese verkiezingen in juni hierover aan te spreken.

Sommigen zullen opwerpen dat de alimentatievorderingen een federale zaak zijn en dat je aan een andere deur moet gaan aankloppen. Wij antwoorden daarop – en wij hebben dit ook onderzocht – dat deze ‘materie’ een weerslag heeft op alle beleidsniveaus. En vooral – nog vóór alle technische overwegingen – dat wij van diegenen die onze vertegenwoordig(st)ers willen zijn verwachten dat zij hun rol binnen hun partij ten volle uitspelen opdat de gestemde wetten zouden gerespecteerd worden en opdat er verandering zou komen in de onaanvaardbare situaties van veel medeburgers en hun kinderen: het zou hier gaan om 165 000 gezinnen.

Het dossier

Het dossier begint met het ontstaan van het wetsvoorstel (1973) tot de stemming van de wet en de wijziging ervan (2003) in ‘Het is een lang verhaal’.

Daarna komt een serie informatiefiches die proberen een antwoord te geven op zinnige vragen (en waarop het antwoord niet altijd even gemakkelijk is) of die gangbare ideeën of vooroordelen zichtbaar willen maken. Elf fiches, vier schrijfsters¹. Verschillende geschriften en stijlen.

Teksten die nu eens eerder mannelijk en dan weer eerder vrouwelijk getint zijn. Al moeten die allemaal volgens de twee geslachten gelezen worden omdat zowel mannen als vrouwen – maar meer vrouwen dan mannen -, en vooral kinderen het slachtoffer zijn van niet-betaalde alimentatiegelden. Zij stellen allen veel hoop in de volledige toepassing van de wet van 21 februari 2003.

En bovendien

In uw gewest wordt rond 1 juni 2004 een sensibilisatiecampagne op touw gezet. Bereid u erop voor. Bezoek onze webstek. U kan zich bij ons aansluiten. Contacteer één van onze organisaties. Wij geven de moed niet op.

¹ die iedereen bedanken die hen bij het opstellen van dit dossier geholpen heeft.

Inhoudstafel

Lijst ledenorganisaties op 31 maart 2004.....	1
Inleiding.....	3
Inhoudstafel	4
Het is een lang verhaal.....	6
<i>Na een groeiproces van 30 jaar, een mislukt begin!.....</i>	<i>6</i>
<i>Tussen de (goede) wet van 21 februari 2003 en de (slechte) programmawet van 14 december 2003: zoek het verschil.....</i>	<i>8</i>
<i>Hoe kan je een wet doen 'verdwijnen'?</i>	<i>9</i>
Om vragen te beantwoorden en vooroordelen te bestrijden	12
<i>Enkele gegevens in cijfers</i>	<i>12</i>
<i>Ouder zijn is verantwoordelijk zijn</i>	<i>14</i>
<i>Waarom is de onderhoudsplicht verplicht?</i>	<i>15</i>
<i>"Hoe kan ik mijn alimentatiegeld krijgen in afwachting van dit alimentatiefonds?"</i>	<i>16</i>
<i>"Als ik het alimentatiegeld betaal hou ik nog maar 500 € over om te leven. Dat is onrechtvaardig!"</i>	<i>17</i>
<i>Goed om weten: de onderhoudsplichtige is niet altijd de verliezer!.....</i>	<i>18</i>
<i>De huidige rol van het OCMW.....</i>	<i>19</i>
<i>Sociale bijstand of recht van het kind?</i>	<i>20</i>
<i>Beleids- en bevoegdheidsniveaus.....</i>	<i>21</i>
<i>Hoe kunnen parlementsleden een wet stemmen in januari 2003 en die wet wijzigen in december 2003?</i>	<i>22</i>
<i>En hoe gebeurt het ergens anders?</i>	<i>23</i>

Het is een lang verhaal

Ik heb honger!
Een beetje geduld, je krijgt wat te eten... volgend jaar!

Het is een lang verhaal

Na een groeiproces van 30 jaar, een mislukt begin!

Ontstaansgeschiedenis van het alimentatiefonds

1973 : een groep alleenstaande vrouwen, ‘Femmes isolées’, van Vie féminine stelt voor om een soort compensatiekassysteem op te richten om het probleem van de niet-betaalde alimentatiegelden op te lossen. Deze arbeidsters hebben te lage lonen om alleen te kunnen instaan voor de noden van hun gezin en omdat ze het alimentatiegeld niet krijgen worden ze meegesleurd in permanente financiële moeilijkheden.

1974 : Huberte Hanquet, PSC-senator van Luik, vertaalt deze vraag in een wetsvoorstel dat voor de eerste keer voorgelegd wordt in 1974 en waarin zij de oprichting van een nationale dienst voor alimentatievorderingen voorstelt.

In de jaren 80 nemen verscheidene vrouwenorganisaties, o.a. Vie féminine, Femmes prévoyantes socialistes, de CFFB, die vraag naar een alimentatiefonds op in alle memoranda die naar de opeenvolgende regeringen gestuurd worden. Het Comité de Liaison des Femmes publiceert op 17 maart 1986 een advies dat goedgekeurd wordt door alle aangesloten vrouwenorganisaties en interpelleert daarover de politiek. De Emancipatieraad, voorloper van de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen, heeft in 1986 een werkgroep Alimentatiefonds, die werkt aan de voorbereiding van een advies ter zake. De Emancipatieraad publiceert op 11 april 1990 Advies nr 9 over de problematiek.

1979-1989: de regering verklaart zich bereid om de problemen i.v.m. sommige alimentatievorderingen op te lossen via de RKW². Dit voornemen mondt uiteindelijk uit op een wet die het OCMW de opdracht geeft voorschotten uit te betalen en de niet-betaalde alimentatiegelden voor kinderen terug te vorderen, voor zover de rechthebbende aan de door de wet bepaalde inkomensvoorwaarden voldoet.

1990 tot 1999: 10 wetsvoorstellen worden ingediend waarin de oprichting wordt gevraagd van een Dienst voor alimentatievorderingen binnen de RKW, en na de weigering door de RKW, binnen het Ministerie van justitie – wetsvoorstellen die door enkele parlementsleden die nu minister zijn ondertekend werden!

In 1994 stelt de Vrouwenraad in zijn standpunt over de schuldloze echtscheiding vast dat heel wat vrouwen problemen ondervinden tengevolge van de onregelmatige uitbetaling van zowel de persoonlijke onderhoudsgelden als die van de kinderen. De Vrouwenraad vindt dat beide ex-partners in de mate van het mogelijke moeten streven naar financiële onafhankelijkheid.

In 1996 pleit de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen in zijn Advies nr. 12 over armoede voor de oprichting van een alimentatiefonds.

1999-2003 : een gemeenschappelijk front van vrouwenorganisaties komt op voor de oprichting van een alimentatiefonds.

² Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers

De Vrouwenraad pleit daarvoor in zijn standpunt van 2000 *'alimentatievorderingen tijdens en na (echt)scheiding'*.

De Wereldvrouwenmars in 2000, het Vrouwenparlement in 2002 zijn beslissende momenten geweest om de stem van de vrouwen te laten doordringen in de politieke wereld, om te laten horen dat zij geen loze beloften meer willen maar daden. Minister Reynders verbindt zich er publiekelijk toe om dit project te verdedigen en uit te voeren voor het einde van de legislatuur.

Maar pas na de publicatie van een 'carte blanche' in Le Soir, ondertekend door de FPS en Vie Féminine en een mobilisatie van vrouwen en de Ligue des familles slaat de balans uiteindelijk door in het voordeel van de oprichting van een dienst voor alimentatievorderingen die de voorschotten linkt aan de terugvordering van niet-betaalde alimentatiegelden.

1999-2003 : 9 wetsvoorstellen worden ingediend die samen leiden tot een gezamenlijke tekst ondertekend door bijna alle democratische partijen en die uiteindelijk bekend wordt als de wet van 21 februari 2003 voor de oprichting van een dienst voor alimentatievorderingen binnen de FOD Financiën. Dit voorstel wordt aangenomen in januari 2003 door alle democratische partijen: PS-Sp.a, VU, Spirit, MR-VLD, ECOLO-AGALEV, CDH, met uitzondering van CD&V die zich onthoudt.

Juli 2003: de programmawet (Belgisch Staatsblad 7 augustus 2003, artikel 19) bepaalt dat de oprichting van de dienst uitgesteld wordt tot september 2004.

September 2003: tijdens de vakantiemaanden is het moeilijk om hen te mobiliseren maar vanaf september gaan de vrouwen weer manifesteren. De Ligue des Familles lanceert een petitiecampagne op zijn webstek, met één slogan: de regering moet de wet van februari 2003 in zijn totaliteit toepassen.

14 december 2003: de regering dient een mammoetwet in die de geest van de wet van 21 februari 2003 ontkracht door de link tussen de voorschotten en de terugvorderingen door te knippen. Het principe van de voorschotten wordt voor onbepaalde tijd uitgesteld, en het systeem van terugvorderingen wordt in werking gesteld vanaf 1 juni 2004. De OCMW's blijven bevoegd voor de uitbetaling van voorschotten op alimentatiegelden voor kinderen, maar enkel voor mensen met een laag inkomen. Deze programmawet wordt aangenomen, meerderheid tegen oppositie.

Van maart 2004 tot de verkiezingen in juni 2004: het is nu aan u om ten volle uw kaart van bewuste burger uit te spelen opdat de politieke wereld zich niet langer onttrekt aan zijn verbintenissen en de wet zoals die gestemd werd in januari 2003 ook uitvoert.

Tussen de (goede) wet van 21 februari 2003 en de (slechte) programmawet van 14 december 2003: zoek het verschil

De goede wet (februari 2003)	De vragen	De slechte wet (programmawet december 2003)
Om aan personen het niet-betaalde alimentatiegeld voor te schieten en om deze som en alle achterstallen terug te vorderen bij de onderhoudsplichtige.	Waarvoor dient de dienst voor alimentatievorderingen?	Om achterstallige alimentatiegelden te vorderen En misschien ooit, op een mooie dag, voorschotten uit te betalen...
Iedereen! Dwz iedereen die recht heeft op alimentatiegeld (voor zichzelf of voor zijn/haar kinderen) en die dat geld niet of onregelmatig krijgt.	Wie mag een voorschot vragen op het alimentatiegeld?	Alleen diegenen die een inkomen hebben van minder dan 1130 €netto per maand (plus 53 €per kind ten laste) (het laatste belastinguittreksel geldt als bewijs van inkomen!)
Van zodra er geen geld uitbetaald werd gedurende 2 al dan niet opeenvolgende maanden in de 12 maanden die de aanvraag tot voorschotten voorafgaan.	Na verloop van hoeveel tijd?	Van zodra 2 al dan niet opeenvolgende maanden niet uitbetaald werden in de loop van de 12 voorafgaande maanden.
175 €maximum per vordering (voor de partner en/of per kind).	Wat is het maximumvoorschot?	175 €maximum, enkel voor elk kind.
De Dienst voor alimentatievorderingen opgericht binnen de FOD Financiën (= alimentatiefonds).	Wie betaalt deze voorschotten?	Tot nader order: de OCMW's
1 september 2003.	Vanaf wanneer?	1 juni 2004.
De dienst voor alimentatievorderingen.	Wie gaat de vordering instellen zodat ik mijn achterstallen krijg?	Het OCMW en dan vanaf 1 juni 2004 de dienst voor alimentatievorderingen.
Neen, in tegenstelling tot een deurwaarder, moet de Dienst hem/haar het bestaansminimum laten.	Mag men op alles beslag leggen bij de onderhoudsplichtige?	Neen, in tegenstelling tot een deurwaarder, moet de Dienst hem/haar het bestaansminimum laten.
Dat heeft geen belang. Je kan de hulp inroepen van de dienst indien je in België woont of gedomicilieerd bent.	Wat gedaan als de onderhoudsplichtige zich in het buitenland vestigt?	De onderhoudsplichtige moet gedomicilieerd zijn in België of er inkomsten hebben (salaris, huurgelden enz.)
<ul style="list-style-type: none"> • Neen, maar er is een deelname in de kosten: je betaalt 5% op de som die de dienst voor jou terugvordert en de onderhoudsplichtige moet 10% meer betalen op de som die hij schuldig is. • Ja, indien je valse verklaringen aflegt. 	Moet ik de voorschotten terugbetalen?	<ul style="list-style-type: none"> • Neen, maar er is een deelname in de kosten: je betaalt 5% op de som die de dienst voor jou terugvordert en de onderhoudsplichtige moet 10% meer betalen op de som die hij schuldig is. • Ja, indien je valse verklaringen aflegt.

Hoe kan je een wet doen verdwijnen?

De wet die voorziet in de oprichting van de Dienst voor alimentatievorderingen werd wel degelijk

- Gestemd in het Parlement in februari 2003
- En gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad in maart 2003

U droomt niet – die wet heeft inderdaad bestaan! Daarin werd zelfs bepaald dat de wet van kracht zou worden op 1 september 2003. Zelfs een informatiefolder werd erover opgesteld!

MAAR, in de zomer van 2003, vroeg de nieuwe regering aan het Parlement **een programmawet** te stemmen met een aantal noodzakelijke maatregelen om het land te besturen tot eind 2003. Deze wet met allegaartjes stelde de oprichting van de Dienst voor alimentatievorderingen uit tot september 2004.

En hoepla! **de Dienst wordt met een jaar uitgesteld**. De parlementsleden hebben op dat moment zeker gedacht dat een uitstel van een jaar niet zo erg was!

MAAR, in december 2003, stelde de regering aan de parlementsleden voor om een nieuwe programmawet te stemmen om tijdens het hele jaar 2004 te kunnen regeren. En daar, temidden van meer dan 500 artikelen over zowel de tewerkstelling als de werkloosheid, de belastingen, de gezondheidszorg, het pensioenfonds, Belgacom enz... was er een hele reeks artikelen die de wet m.b.t. de Dienst voor alimentatievorderingen **radicaal wijzigden!** (cf. de informatiefiche over deze belangrijke veranderingen hierboven).

En de parlementsleden van de meerderheid hebben voor deze ‘monsterwet’ gestemd en daardoor afgezien van de oprichting van een dienst die al sinds 30 jaar op hun bord lag!

Geen enkele regeringspartij heeft er zijn politieke of budgettaire prioriteit van willen maken...

RESULTAAT : de wet van januari 2003 is goed en wel verdwenen!

Hamvraag: was deze Dienst het verkiezingsnoepje van 2003?

**Om
vragen
te beantwoorden
en
vooroordelen
te bestrijden**

1970

2002

Paru dans Imagine Magazine-fév 2002

1970 : Hun ouders zijn gescheiden.

2002 : Hun ouders zijn zelfs niet gescheiden

Om vragen te beantwoorden en vooroordelen te bestrijden

Enkele gegevens in cijfers

Aantal huwelijken in België

1997		2000
47.759		45.123

Aantal echtscheidingen

1997		2000
26.748		27.002

Alimentatiegelden voor kinderen

58 % van de betalingen gebeurt regelmatig

11 % wordt uitbetaald maar met vertraging of gedeeltelijk

4 % wordt met een vertraging van niet meer dan 3 maand uitbetaald

8 % wordt af en toe uitbetaald

18 % wordt helemaal niet meer uitbetaald

(La problématique socio-économique des créances alimentaires en Belgique, 1989: dit is de enige bruikbare en volledige studie over het onderwerp).

Het gemiddelde alimentatiegeld per kind: 100 €

Tussen 1989 en 2000: verhoging van 75 € tot 100 €

(Raming op basis van de dossiers ingediend bij de OCMW's).

Aantal OCMW's die de wet toepassen

1989: 100

1999: 506

Aantal rechthebbenden in België (ieder kind heeft een eigen dossier!)

1990: 325 dossiers

1999: 5.474 dossiers

In 1989, toen de wet op voorschotten via de OCMW's gestemd werd dacht de wetgever hierdoor een oplossing te vinden voor 60% van de personen die geen alimentatiegeld ontvangen. Wij zijn nog altijd een heel eind af van deze doelstelling. Het systeem van voorschotten via de OCMW's heeft het probleem niet opgelost, verre daarvan.

2004: de aankondiging van de oprichting van de Dienst voor alimentatievorderingen werd via een webstek, een brochure en een folder op grote schaal verspreid. Veel personen vroegen om meer inlichtingen. Het aantal dossiers werd door de administratie geschat op 145.000; sommigen ramen het eerder op 165.000 dossiers.

Wat is de huidige kostprijs van het voorschottenstelsel via de OCMW's ?

Federale subsidie (90%) aan de OCMW's voor de voorschotten op de alimentatiegelden

1990: 8.231.783 BEF

1999: 203.462.421 BEF

De voorschotten voor de kinderen en de terugvorderingen bij de onderhoudsplichtigen

Van zodra het OCMW een voorschot toekent aan een rechthebbende moet het een terugvorderingdossier openen en een ingebrekestelling van betaling sturen aan de onderhoudsplichtige. Na verloop van een bepaalde termijn geeft het OCMW het dossier door aan de Dienst alimentatievorderingen van de Administratie van sociale integratie en aan de Administratie van BTW, Registratie en Domeinen. Het is dan het Ministerie van Financiën dat zich inlaat met de terugvorderingen. Dat is een van de redenen waarom de wetgever gekozen heeft voor de FOD Financiën vermits die administratie reeds dossiers voor terugvordering van alimentatiegelden behandeld had.

Jaar	Voorschotten	Terugvordering	Terugvordering door OCMW en fiscale administratie		Tussenkost door de federale staat
1990	9.054.961 BEF	1.649.939 BEF	1.649.939 BEF	20,04 %	8.231.783 BEF
1999	223.808.663 BEF	2.157.846 BEF	8.751.696 BEF	4,15 %	203.462.421 BEF

Administratie van sociale integratie van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, 21.3.2001.

Van 1990 tot 2000 incasseren de federale staat en het OCMW door de bank genomen 10 % van de voorschotten. De invordering van de alimentatiegelden is duidelijk geen prioriteit van de belastingsadministratie, noch de vervolging van de onderhoudsplichtigen die in gebreke blijven. Die kunnen nog een gevoel van totale straffeloosheid hebben en blijven geloven dat niemand hen zal verplichten het alimentatiegeld te betalen. Laten we hopen dat de unieke bevoegdheid van terugvordering toegekend aan de Dienst voor alimentatievorderingen een stok achter de deur zal zijn voor de wanbetalers. Maar daarom moeten een paar voorbeelden gesteld worden, en ook de administratie moet blijk geven van een zeker dynamisme en doeltreffendheid. Waakzaamheid blijft dus geboden.

Ouder zijn is verantwoordelijk zijn

Al naar gelang het tijdperk en de heersende culturele waarden wordt de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van een kind op verschillende manieren gedragen door en toegewezen aan één, twee of meerdere personen. In het begin van deze 21ste eeuw is die verantwoordelijkheid in onze Westerse cultuur en rechtssysteem zowel een recht als een plicht geworden, gelijkelijk verdeeld tussen de vader en de moeder.

Beide ouders hebben inderdaad dit verlangen naar een kind samen gedragen of zijn/haar geboorte mogelijk gemaakt en aanvaard, en daardoor ook de verantwoordelijkheid ervan. Zij hebben het kind erkend als het hunne en tegelijkertijd heeft de maatschappij hen toegewezen aan het kind als zijn/haar ouders en als de verantwoordelijken voor zijn/haar opvoeding. Daardoor hebben ze een bijzondere rol in de begeleiding van het kind naar de volwassenheid en in zijn/haar ontwikkeling.

De evolutie van de gewoonten en de mentaliteiten, en vooral de toegang tot contraceptie en zwangerschapsafbreking hebben ertoe geleid dat de ouders van vandaag die naar een kind verlangd hebben of de mogelijke geboorte van een kind aanvaard hebben, tegenover hun kind een bestendige verbintenis aangaan - om het even hoe de liefdesrelatie tussen de beide partners verder ook evolueert.

In geval van scheiding blijven de ouders samen het ouderlijk gezag uitoefenen, om het even welke modaliteiten bepaald werden na de scheiding m.b.t. de woonst en de financiële verantwoordelijkheid.

Waarom is de onderhoudsplicht verplicht?

Familieleden hebben de plicht om een behoeftig familielid bij te staan: dit is het **principe van de onderhoudsplicht**. Iemand bijstaan betekent hem/haar alles geven wat hij/zij nodig heeft om fatsoenlijk te kunnen leven, d.w.z. voeding, kleding, medische kosten enz.. Dit principe geldt dus voor de ouders en de kinderen maar ook voor de partners.

Door hun kind het leven te schenken hebben de vader **en** de moeder er zich toe verbonden om hem/haar alles te geven wat hij/zij nodig heeft tot hij/zij op zijn/haar eigen benen kan staan. Deze verplichting werd ingeschreven in het Burgerlijk Wetboek in artikel 203:

“De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en de opleiding van hun kinderen. Indien de opleiding niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind.”

Dit geldt voor alle kinderen met inbegrip van adoptiekinderen.

Beide ouders hebben deze verplichting tot onderhoud en opvoeding van hun kinderen - of ze nu samenleven of niet - ieder volgens zijn eigen middelen. Zij moeten hun alles geven wat nodig is voor een fatsoenlijk leven. Het gaat hier niet alleen over het strikt noodzakelijke bestaansminimum maar ook over alles wat een kind nodig heeft voor een evenwichtige ontwikkeling (fysiek, moreel, vorming en opleiding, cultureel enz.)

Indien een ouder weigert bij te dragen in de onderhoudskosten kan hij/zij door de rechter gedwongen worden alimentatiegeld te betalen. Zelfs in geval van alternerende opvang kan alimentatiegeld gevorderd worden indien het inkomensniveau van de ouders verschillend is. In bepaalde gevallen kan de rechter ook alimentatiegeld toekennen aan de ex-partner.

“Hoe kan ik mijn alimentatiegeld krijgen in afwachting van dit alimentatiefonds?”

- ❑ **De tenuitvoerlegging, meestal door een loonbeslag, een beslag op meubelen...** Met de uitspraak van de rechter in handen kan een inbeslagneming op een bepaalde zaak gevraagd worden aan een deurwaarder (dit kost tussen de 250 en 350 €). Het loonbeslag gebeurt bij de werkgever, bij een werkloosheidskas, een ziekenkas...; meubelen moeten op het goede adres zelf in beslag genomen worden; of nog een beslag op een bankrekening, een auto...
Helaas kan dit beslag alleen aangevraagd worden voor sommen die in het verleden gedurende meerdere maanden niet uitbetaald werden ... en de dure aanvraagprocedure moet indien nodig telkens weer hernieuwd worden!
- ❑ **De schuldoverdracht:** een zeer interessante procedure, maar dit moet expliciet toegestaan worden door een vonnis waardoor de rechthebbende de uitbetaling van het alimentatiegeld rechtstreeks kan aanvragen bij de werkgever (in de meeste gevallen) van de onderhoudsplichtige. Deze procedure wordt jammer genoeg niet vaak aangewend door de magistraten en bovendien geldt dit alleen voor de toekomst, niet voor achterstallige gelden!
- ❑ **De voorschotten door het OCMW,** maar alleen personen met een laag inkomen kunnen daarop aanspraak maken. (cf. de details betreffende de voorwaarden om van deze voorschotten te kunnen genieten in de fiche ‘De huidige rol van het OCMW’).
- ❑ **De klacht voor gezinsverlating.** De niet-betaling van alimentatiegelden is een misdrijf waarvoor een klacht kan ingediend worden bij de politie of bij de Procureur des Konings. Maar om een veroordeling te verkrijgen moeten er verscheidene klachten neergelegd worden (recidive) en gaan er verscheidene maanden of jaren overheen. Bovendien zal de onderhoudsplichtige eens dat hij in de gevangenis zit (zelfs al gebeurt dat zelden!) nog minder middelen hebben om de alimentatiegelden te betalen...

“Als ik het alimentatiegeld betaal hou ik nog maar 500 € over om van te leven. Dat is onrechtvaardig!”

Sommige onderhoudsplichtigen klagen: “indien ik het alimentatiegeld betaal hou ik nog maar 500 € over om van te leven terwijl mijn ex 1500 € heeft. Dat is onrechtvaardig!”

Op het eerste gezicht kan het choqueren dat een persoon die het door de rechter bepaalde alimentatiegeld betaalt zonder middelen komt te zitten om fatsoenlijk te leven.

MAAR wat zit er achter die cijfers?

1. De hoogte van het alimentatiegeld wordt zo objectief mogelijk bepaald, door de rechter of in een overeenkomst tussen de partijen, door uit te gaan van de inkomsten aangegeven door elke partner. Volgens de wet moet elke ouder naar evenredigheid van zijn middelen zorgen voor de opvoeding van zijn kinderen.
2. Een voorbeeld tussen vele andere

<p>Inkomen van de onderhoudsplichtige = 1250 € netto Alimentatiegeld: 375 €</p> <p>Tot 80% aftrekbaar van de belastingen – maar het is correct dat met een laag inkomen er weinig kans op is om van die vermindering te genieten!</p>	<p>Inkomen van 1 loontrekkende, deeltijds werkend (verkoopster, na de geboorte van het tweede kind overgeschakeld op deeltijds werk om voor de kinderen te zorgen!) = 1000 € netto <u>Alimentatiegeld per kind:</u> 125 € = 125 € x 3 = 375 €</p> <p>Totaal: 1375 € voor 4 personen of 343,75 € per persoon!</p> <p><u>Kinderbijslag</u> 1ste kind 15 jaar: 99,79 € 2de kind 11 jaar: 162,76 € 3de kind 8 jaar: 230,33 € Totaal kinderbijslagen = 493 €</p> <p>Totaal: 1868 € voor 4 personen (kinderbijslagen inbegrepen)</p>
<p>Per persoon: 875 €</p>	<p>Per persoon: 467 €</p>
<p>Wie heeft de meeste middelen om te leven?</p>	

Nota: indien de financiële situatie verandert na het vonnis waarin het bedrag van het alimentatiegeld bepaald werd kan een herziening van dit vonnis gevraagd worden om het aan te passen aan de nieuwe situatie.

Goed om weten: de onderhoudsplichtige is niet altijd de verliezer!

De onderhoudsplichtigen genieten van een fiscaal voordeel voor de betaalde alimentatiegelden die voor 80% aftrekbaar zijn voor de belastingen. Hoe hoger hun inkomen hoe groter de belastingvermindering.

Voor de rechthebbenden daarentegen worden de ontvangen alimentatiegelden beschouwd als een belastbaar inkomen. Zij betalen dus belastingen op het alimentatiegeld volgens een hogere belastingschaal. Wij willen er hierbij wel op wijzen dat de alimentatiegelden voor de kinderen op hun eigen naam moeten aangegeven worden en niet gecumuleerd worden met de inkomsten van de ouder aan wie de kinderen toegewezen werden. Indien nodig kan zo'n aangifteformulier voor elk kind aangevraagd worden bij het belastingkantoor.

Indien de onderhoudsplichtige werkloos is

De RVA kent een forfaitair bedrag toe aan de alleenstaande werklozen met alimentatieplicht waardoor zij de rang van gezinshoofd krijgen. Voor de wet op het alimentatiefonds gestemd werd moest de RVA niet nagaan of de werkloze die deze aanvullende toelage kreeg ook inderdaad zijn/haar alimentatiegelden betaalde. Nu is er wel een ministeriele omzendbrief die deze controle vraagt maar de uitbetalingbureaus brengen hiertegen in dat deze controles niet gemakkelijk uit te voeren zijn en dat ze een inbreuk zijn op het privé-leven van de rechthebbende werkloze.

Indien de onderhoudsplichtige recht heeft op sociale bijstand en op een leefloon

De OCMW's geven eveneens een aanvullend bedrag van 100 € op het leefloon van een alleenstaande uitkeringsgerechtigden indien zij bewijzen dat zij alimentatiegeld moeten betalen voor een of meer personen. Dit bedrag is forfaitair en houdt geen rekening met de reële bedragen die ze moeten betalen. Dus krijgen sommige personen 100 € al moeten ze maar 50 € betalen. Maar het omgekeerde komt veel vaker voor: het forfaitair bedrag dekt slechts gedeeltelijk het verschuldigde alimentatiegeld, het is een hulp van het OCMW om de onderhoudsplichtige aan te moedigen zijn verplichtingen na te komen. Normaliter is de uitkering van het aanvullend bedrag afhankelijk van de effectieve betaling van het alimentatiegeld maar welke OCMW-dienst heeft de tijd om na te gaan of de onderhoudsplichtige inderdaad het alimentatiegeld betaalt?

Aanvraag van voorschotten aan het OCMW

De rechthebbenden die een voorschot aanvragen op het alimentatiegeld voor hun kinderen dat al twee of meer maanden niet betaald werd mogen geen inkomen hebben van meer dan 11.317 € per jaar. Zij moeten regelmatig bewijzen dat zij niet meer verdiend hebben. Voor de administratie moet voor elk rechthebbend kind een dossier geopend worden met een individuele aanvraag. De rechthebbende ouder moet dus een heleboel formulieren invullen en veel administratieve stappen ondernemen om zijn/haar rechten te doen gelden. Het volstaat niet om gewoon een kopie in te dienen van het vonnis waarin de alimentatieverplichting bepaald werd.

Twee maten en twee gewichten!

De wet is tegemoet gekomen aan de situatie van armoede van onderhoudsplichtige werklozen en leefloners. Voor de anderen werden er belangrijke belastingvoordelen voorzien.

Voor de rechthebbenden is het net andersom. Zij moeten er zelf voor zorgen dat het vonnis ook uitgevoerd wordt, dat de onderhoudsplichtige het alimentatiegeld inderdaad betaalt, en wanneer zij in financiële moeilijkheden zitten moeten zij telkens weer bewijzen dat zij recht hebben op voorschotten voor niet-betaalde alimentatiegelden.

Waar is de gerechtigheid en de gelijkheid? De burgers zijn niet gelijk. De staat bekommert zich niet om iedereen met dezelfde aandacht. Wij willen een echte federale Dienst voor alimentatievorderingen die iedereen gelijk behandelt.

De huidige rol van de OCMW's³

De voorschotten van het OCMW op niet-betaalde alimentatiegelden zijn voorbehouden voor personen met een inkomen lager dan 11.317 €per jaar.

Het bedrag dat toegekend wordt is 123,94 €per maand en per kind.

Dit systeem is dus voorbehouden aan de meest kansarme groepen van de bevolking en heeft enkel tot doel om de meest schokkende gevallen van armoede een beetje te verlichten. Dit situeert zich dus eerder in een logica van sociale hulp en niet van burgerlijk recht. Daardoor is er een ongelijke behandeling van kinderen die ALLEMAAL recht hebben op een tussenkomst van beide ouders in hun opvoeding. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze mogelijkheid om voorschotten te krijgen niet erg bekend is en dat het vaak bij een vraag om sociale steun van het OCMW gebeurt dat de sociale assistent(e) van het OCMW zich realiseert dat de persoon in kwestie misschien recht heeft op een voorschot.

In ieder geval is het zo dat veel eenoudergezinnen die de alimentatiegelden niet krijgen waarop ze recht hebben hun huishoudbudget juist in evenwicht zouden hebben indien die gelden wel regelmatig uitbetaald werden. Toch laat hun inkomensniveau hun niet toe een beroep te doen op voorschotten van het OCMW: die gezinnen lopen dus een hoog risico om in de armoede te belanden.

In het geval van werklozen of leefloners hebben deze strikte voorwaarden bovendien een averechts gevolg voor hun terugkeer op de arbeidsmarkt, zelfs deeltijds, zelfs voor een laag loon: indien de geringe meerverdienste van een job na een werkloosheidsuitkering of een leefloon tot gevolg heeft dat je geen aanspraak meer kan maken op de voorschotten zit je vast in wat men 'de werkloosheidsval' noemt! Waarom zou je je budget dat al zo schrap is nog verder inkrimpen door bovendien uit werken te gaan?

De OCMW's in de drie gewesten van het land hebben trouwens zelf veel kritiek op het huidige systeem dat hen belast met een federale bevoegdheid maar er niet zelf alle financiële gevolgen van draagt.

³ Tot 1 juni 2004. Nadien : zie de fiche *Tussen de (goede)wet...*, p. 9.

Sociale bijstand of recht van het kind?

De wet van 1988 die het OCMW de bevoegdheid gaf om aan de meest kansarme gezinnen voorschotten uit te keren op niet-betaalde alimentatiegelden maakte deel uit van een geheel van maatregelen ter bestrijding van armoede. Die wet werd dus helemaal niet gemaakt met de bedoeling om een recht te doen respecteren, zelfs indien dat recht door een gerechtelijke uitspraak erkend werd. Het is helaas vanuit diezelfde logica van bijstand dat de programmawet opnieuw toeslaat.

Of het nu gaat om een gerechtelijke beslissing of om een echtscheidingsovereenkomst die bevestigd werd door een rechter - het alimentatiegeld, het bedrag en de effectieve betaling behoren tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht en bij uitbreiding van de staat. Het is trouwens dit principe dat aan de basis ligt van de wet van 21 februari 2003 die een dienst voor alimentatievorderingen voorziet die toegankelijk is voor iedereen.

Want de beslissingen van justitie moeten als zodanig gerespecteerd worden – tenzij je ervan overtuigd bent dat je ermee geen rekening hoeft te houden. We kunnen ons niet indenken dat een democratische staat een democratisch rechtssysteem inricht en financiert met het belastinggeld van iedereen om vervolgens zijn eigen beslissingen niet te doen respecteren.

Dat is nochtans wat gebeurt met de niet-betaalde alimentatiegelden. Tienduizenden gerechtelijke beslissingen worden dagelijks met de voeten getreden in ons land omdat de vorderingskosten en de proceduremoeilijkheden zo moeilijk liggen dat heel weinig rechthebbenden de moed kunnen opbrengen om er iets aan te doen.

Vanuit dit standpunt bekeken zijn alle debatten rond het inkomensniveau van de betrokken gezinnen totaal zinloos: ofwel leven we in een rechtsstaat en dan is het recht toepasselijk op iedereen ofwel zitten we met de heerschappij van de willekeur en met beslissingen om slechts een gedeelte van de gerechtelijke uitspraken uit te voeren – wat vandaag de dag het geval is in België.

De rechthebbenden moeten niet in het hokje van de bijstandtrekkers geduwd worden die zelf het bewijs moeten leveren dat ze steun nodig hebben. De beslissing van het gerecht is ruimschoots voldoende om hun rechten te doen vaststellen.

Beleids- en bevoegdheidsniveaus

De komende verkiezingen in juni worden gehouden voor het Europees Parlement, de Gemeenschappen en de Gewesten; het alimentatiefonds daarentegen is een federale bevoegdheid. Wij wensen uiteraard dat dit zo blijft zelfs al gaan er stemmen op om er een communautaire kwestie van te maken. Nochtans gaat het hier enerzijds om een materie die afhankelijk is van een goede administratie van justitie, een federale bevoegdheid, en anderzijds voorziet de wet van 2003 de oprichting van de Dienst voor alimentatievorderingen binnen de FOD Financiën, eveneens een federale administratie.

Het is wel zo dat deze kwestie alle beleidsniveaus aangaat en dat de gevolgen van de lacunes in de huidige situatie gedragen worden door de OCMW's en de gemeenten, en hun gewestelijke toezichthoudende bevoegdheid.

Maar ook de gewestelijke en gemeenschapsadministraties die verantwoordelijk zijn voor zaken als huisvesting, studiebeurzen, bestrijding van de armoede enz. De bestaansonzekerheid in veel gezinssituaties als gevolg van het feit dat een alleenstaande ouder⁴ belast is met de opvoeding van de kinderen heeft een hele reeks gevolgen op alle bevoegdheidsniveaus.

⁴ Meestal een vrouw, en iedereen weet dat vrouwen gediscrimineerd worden op de arbeidsmarkt.

Hoe kunnen parlementsleden een wet stemmen in januari 2003 en die wet wijzigen in december 2003?

Of de partijtucht...

In die tussentijd waren er parlementsverkiezingen... Op 18 mei 2003 werden de machtsverhoudingen tussen de partijen in het parlement grondig gewijzigd. Nu zetelen er 50 liberalen, 48 socialisten, 28 christen-democraten, 18 Vlaams Blok, 4 Ecolo, 1 FN, 1 NVA.

De liberale en de socialistische partijen uit het Noorden en het Zuiden van het land hebben een paarse regering gevormd. Het is een publiek geheim dat de Minister van begroting, dhr. Vande Lanotte nooit voorstander geweest is van het wetsvoorstel voor de oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen. Met de steun van zijn sterke partij heeft hij de regering de herziening van de wet van februari 2003 opgelegd.

MAAR geen enkele andere regeringspartij heeft de oprichting van de federale dienst voor alimentatievorderingen verdedigd en een verdere regeringsdeelname verbonden aan de realisatie van deze prioriteit, zelfs de Minister van financiën niet die zijn verkiezingscampagne gebaseerd had op dit 'succes' van zijn ministerie.

De parlementsleden volgen hun ministers en hun partij indien de besluiten die gestemd moeten worden onderhandeld werden tijdens een regeerakkoord. Er is dus weinig speelruimte om voor of tegen een programmawet te stemmen vermits die meer dan 500 artikels bevat waaronder verscheidene luiken betreffende het beleid van hun eigen minister... Dus wordt er meerderheid tegen oppositie gestemd.

En dan is het brute pech dat de dienst voor alimentatievorderingen verdwijnt ... Geen enkel parlements lid van de meerderheid heeft de oprichting van de Dienst voor alimentatievorderingen verdedigd als een budgettaire prioriteit en geprobeerd de beslissing van de regering te doen ombuigen. Een gezamenlijke actie was nochtans mogelijk geweest in het begin en tijdens de onderhandelingen en zeker tijdens de voorbereidende discussies van de programmawet.

Alle parlementsleden die voor de programmawet gestemd hebben moeten dus hun verantwoordelijkheid opnemen voor hun stemgedrag en de keuzes die hun partij en hun ministers maakten en zich niet verschuilen achter het stemgedrag van iemand anders. Ze delen allemaal die verantwoordelijkheid. Het uitstellen van de oprichting van het alimentatiefonds is een politieke beslissing waarvoor alle partijen van de meerderheid - en alle parlementsleden die tot die meerderheid behoren - verantwoordelijk zijn.

En hoe gebeurt het ergens anders?

Het spreekt vanzelf dat ons land niet het enige land is dat geconfronteerd wordt met het probleem van niet-betaalde alimentatiegelden. De aanpak van deze problematiek is heel verschillend van land tot land; wij willen hier slechts enkele voorbeelden aanhalen maar de meeste Westerse landen hebben deze kwestie onderzocht.

In Frankrijk b.v. blijven de traditionele juridische procedures de voorrang krijgen (beslaglegging enz.). Maar indien deze stappen mislukken wordt de belastingadministratie of de kinderbijslagkas ingeschakeld om enerzijds de alimentatiegelden terug te vorderen en anderzijds voorschotten te betalen aan de rechthebbenden. Indien de onderhoudsplichtige in het buitenland verblijft worden de rechthebbenden gesteund door het ministerie van buitenlandse zaken, o.a. door een online dienst op zijn webstek.

In Quebec is er een algemeen systeem van **betaling** door de onderhoudsplichtige voor er zelfs sprake is van een systeem van **terugvordering**. Alle onderhoudsplichtigen betalen het geld aan het 'Ministerie van Inkomsten' en alle rechthebbenden krijgen dat geld van hetzelfde ministerie. Indien de onderhoudsplichtige niet meer betaalt worden gedurende drie maanden nog voorschotten uitbetaald. Maar de rechthebbende kan zelf niets ondernemen, het is aan het ministerie om de nodige stappen te ondernemen, gerechtelijke inbeslagneming enz. Er is dus eigenlijk geen sprake van voorschotten in de echte zin van het woord, behalve voor de eerste drie maanden; daarna kunnen de rechthebbenden slechts afwachten of de alimentatiegelden ook betaald worden aan de administratie. En soms moeten ze er heel lang op wachten omwille van problemen met de logge en langzame administratie.

In verscheidene staten van de Verenigde Staten en in andere Canadese provincies bestaan er bepaalde systemen om officiële papieren te weigeren aan onderhoudsplichtigen die hun alimentatieschulden niet betalen, b.v. rijbewijs, paspoort, beroepsvergunningen... Deze maatregelen treffen meestal de zelfstandigen, d.w.z. diegenen waarbij het onmogelijk is om op een andere manier de gelden terug te vorderen. De Verenigde Staten hebben trouwens een programma voor kinderplicht, '*Child support enforcement program*', op het niveau van de staten, waarvan één van de taken erin bestaat de niet-betaalde alimentatiegelden terug te vorderen.

In Zwitserland is elk kanton verplicht een hulpdienst te organiseren voor de terugvordering en voorschotten van alimentatiegelden. Deze diensten ondernemen enerzijds zelf en gratis de nodige stappen voor de terugvordering en anderzijds betalen zij voorschotten uit aan de rechthebbenden, volgens de verschillende gangbare modaliteiten in elk kanton.

In Denemarken wordt het Bureau van de gouverneur van elk 'graafschap' belast met de terugvordering van de alimentatiegelden. In Zweden daarentegen bestaat er een gespecialiseerde dienst, net zoals in Groot-Brittannië trouwens (de '*Child support agency*').